

Kunnskapsdepartementet

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-SILNE

13.08.2015

Høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Departementets høringsutkast ble behandlet av styret for Universitetet i Bergen (UiB) i ekstraordinært møte 11. august d.å. UiBs uttalelse omhandler kun de punkter som berører universitetene.

Universitetet i Bergen ønsker å peke på at det er uheldig med en så kort høringsfrist i en prinsipielt viktig sak. Uttalelsene fra våre fakulteter legges ved høringsuttalelsen.

Forslaget fra departementet innebærer at hovedmodellen for styring og ledelse blir ansatt rektor, og at departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til styrets leder. De stedlige universitetsstyrer skal fortsatt kunne velge en modell med valgt rektor som styrets leder.

Styret ved UiB har behandlet disse spørsmålene ved en rekke anledninger i de senere årene, i 2008 og 2009, sak 100/08 og 4/09. I 2012 ble ledelses- og styringsform igjen satt på dagsorden i sak 5/12, og ordningen med valgt rektor ble videreført.

Vurdering av ledelsesmodeller

Departementet påpeker at universitetene og høyskolene forvalter store ressurser for fellesskapet som krever godt og profesjonelt lederskap for å kunne håndteres på en best mulig måte. Universitetet i Bergen ser behovet for styrket ledelse i universitets- og høyskolesektoren, men mener at denne målsettingen kan ivaretas også med andre modeller enn den departementet anfører som hovedmodell. Uansett hvilke modell som velges, vil ledelse av et universitet måtte være tungt faglig forankret for å lykkes.

Det er delte syn på spørsmålet om ansatt eller valgt rektor ved UiB. Det sittende rektorat er valgt på en valgplattform som går for videreføring av ordningen med valgt rektor: «Akademisk frihet og demokratisk medvirkning vil være særdeles viktig for oss i ledelsen av universitetet». Slik rektoratet ser det, ivaretar valgt rektor best universitetenes autonomi, men gir også legitimitet og dermed gjennomføringskraft.

Departementet fremhever at ordningen med valgt rektor innebærer "i realiteten" at han/hun "skulle føre tilsyn med eget arbeid". Universitets- og høyskoleloven åpner imidlertid for at universitetsdirektøren kan bringe styrevedtak inn for departementet dersom vedkommende mener vedtaket ikke er i samsvar med bestemmelser og forutsetninger gitt av departementet. Departementet vil også i stor grad kunne føre tilsyn med virksomheten gjennom årsrapporter, styrereferater og faste dialogmøter med styret og ledelsen. Detaljerte tildelingsbrev fra departementet, rapportering og etatsstyringsmøter gir den sentrale statsforvaltningen betydelig kontrollerende kraft.

Departementet fremfører flere gode argumenter for å skille funksjonene styreleder og daglig leder utover tilsyns- og kontrollfunksjonen. Mye myndighet samles på én hånd: Som styrets leder er valgt rektor ansvarlig for forberedelse av styresaker, ledelse av styremøter, gjennomføring av styrets vedtak og delegert myndighet til å treffe beslutninger mellom styremøter. Med rektor som styreleder taper man også muligheten for den støtte og korreksjon som en ekstern styreleder kan gi.

UiB ønsker derfor å nevne en tredje styringsmodell som en mulighet: Den svenske modellen med valgt rektor og ekstern styreleder.

Prinsippet om valgfrihet knyttet til ledelsesmodell er særdeles viktig. Frihet for et styre til å velge mellom to, eventuelt tre, styringsmodeller bidrar til å fremme institusjonenes autonomi. Slik UiB ser det, bør alternativene være likestilte.

I høringsnotatet foreslår departementet at vedtak om å endre styrings- og ledelsesmodell kan gjøres med alminnelig flertall, på linje med andre beslutninger styret treffer; og ikke som etter gjeldende rett, der endring må gjøres med minst to tredels flertall. UiB ser departementets endringsforslag på dette punkt som en bestemmelse som gir styret økt innflytelse over valg av modell for styring og ledelse av universitetene, og støtter derfor departementets forslag.

Andre spørsmål

I departementets forslag til § 9-3 (2) fremgår at departementet utpeker ett av de eksterne styremedlemmene til å være styrets leder. Dagens § 9-3 (1) siste setning er ikke foreslått videreført, noe som innebærer at antallet styremedlemmer vil reduseres til ti, i motstrid til ordlyden i forslaget § 9-3 (1). Forholdet mellom § 9-3 (3) og (4) synes også uklart og til dels selvmotsigende. Bestemmelsen synes også å kunne føre til et stort antall styremedlemmer.

UiB vil også peke på at det er ønskelig med en profesjonalisering av oppnevning av styremedlemmer og styreleder, for eksempel ved at et eget organ foretar oppnevningen.

UiB har ingen innsigelser mot departementets forslag om å gjeninnføre numeriske varamedlemmer for eksterne styremedlemmer istedenfor dagens ordning med personlige varamedlemmer.

Notatet peker også på den prinsipielt uheldige bestemmelse at styret fastsetter egen godtgjørelse. UiB ser gode grunner for å legge myndighet til fastsettelse av styrehonorar til departementet.

Vennlig hilsen

Anne Lise Fimreite
prorektor

Tore Tungodden
assisterende universitetsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Vedlegg:

1. Protokoll fra møte i universitetsstyret 11.8.2015
2. Høringsinnspill fra Det juridiske fakultet
3. Høringsinnspill fra Det psykologiske fakultet
4. Høringsinnspill fra Det medisinsk-odontologiske fakultet
5. vedlegg fra Det medisinsk-odontologiske fakultet
6. Høringsinnspill fra Forskerforbundet
7. Høringsinnspill fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet
8. Høringsinnspill fra Det humanistiske fakultet
9. Høringsinnspill fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Protokoll fra møte i Universitetsstyret 11.08.2015. Møtet ble holdt i Muséplassen 1 og varte fra kl. 10:00 - 1145.

Til stede fra Universitetsstyret:

Dag Rune Olsen, Kari Amble, Thea Sofie J. Grastveit, Kjersti Fløttum, Peter M Haugan, Synnøve Fluge, Synnøve Myhre, Magnus B. Nygaard, Anne Kverneland Bogsnes, Johan Fredrik Odfjell og Joakim Palme, som deltok via telefon.

Forfall:

Oddny Miljeteig.

Fra rektoratet:

Anne Lise Fimreite, Oddrun Samdal og Robert Bjerknes.

Fra administrasjonen:

Kjell Bernstrøm, Silje Nerheim og Mona Viksøy.

Saksliste

Styresak	Saker til behandling
S 70/15	Godkjenning av innkalling og saksliste
S 71/15	Høring - endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

S 70/15 Godkjenning av innkalling og saksliste

Sak nr. 2014/1646

Vedtak:

Det var ingen merknader til innkalling og saksliste, som ble godkjent.

S 71/15 Høring - endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Sak nr 2015/7430

Det ble votert over følgende:

Forslag fra Anne Kverneland Bogsnes:

1. Det fastsettes én modell for hele uh-sektoren med ansatt rektor og ekstern styreleder.

Forslaget falt mot to stemmer: Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell.

Deretter ble universitetsdirektørens vedtaksforslag med de merknader som kom frem i møtet satt opp mot departementets høringsforslag og votert over:

2. a) Universitetsstyret slutter seg til forslag til uttalelse fra Universitetet i Bergen om høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven, med de merknader som fremkom i møtet.
2. b) Universitetsstyret slutter seg til departementets forslag til styrings- og ledelsesmodell slik det fremgår av høringsforslaget.

Universitetsdirektørens forslag, 2a, ble vedtatt med 8 mot 3 stemmer, Kari Amble, Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell, som stemte for forslag 2b.

3. Universitetsstyret slutter seg enstemmig til departementets forslag om krav om simpelt flertall for å endre styrings- og ledelsesmodell.

Vedtak:

1. Universitetsstyret slutter seg til forslag til uttalelse fra Universitetet i Bergen om høring om endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven, med de merknader som fremkom i møtet.

Forslaget ble vedtatt med 8 mot 3 stemmer (Kari Amble, Anne Kverneland Bogsnes og Johan Fredrik Odfjell).

2. Universitetsstyret slutter seg enstemmig til departementets forslag om krav om simpelt flertall for å endre styrings- og ledelsesmodell.

.

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-CHO

Dato

04.08.2015

Svar fra Det juridiske fakultet - Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven

Vi viser til brev av 8. juli 2015 (2015/7430-5) der fakultetene inviteres til å komme med innspill i høringen om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

Ferieavviklingen og kort høringsfrist har ført til at det ikke har vært mulig å få til bred høring ved fakultetet.

Innspill fra Det juridiske fakultet

Det juridiske fakultet er enig med universitetsledelsen i at høringsfristen var svært kort. De foreslåtte endringene i universitets- og høyskoleloven er av prinsipiell betydning for institusjonene og høringsfristen burde dermed vært lenger.

Det juridiske fakultet stiller seg bak det foreliggende saksframlegget til universitetsstyret om å holde fast på modellen med valgt rektor.

Som det fremgår av departementets høringsnotat har det skjedd en stor forskyvning av myndighet og ansvar fra departement til den enkelte institusjon de siste ti-årene. Når departementet så anbefaler en hovedmodell for styring og ledelse for blant annet å kunne før bedre tilsyn med institusjonene, mener fakultetsledelsen at departementet bør være enda tydeligere på hvilken styrings- og ledelsesmodell de ønsker. Som eier av institusjonene bør departementet sørge for en grundig politisk debatt om styrings- og ledelsesmodell i sektoren og la den endelige beslutningen være politisk. De ulike styrings- og ledelsesmodellene i sektoren i dag viser at det er fordeler og ulemper ved begge. I alle tilfeller bør det være samme styringsmodell på alle nivå – det vil si fra rektor til dekan og instituttstyrere.

Vi har ingen innvendinger til den foreslåtte ordningen med simpelt flertall knyttet til denne typen beslutninger.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det juridiske fakultet
Telefon 55589500
Telefaks 55589510
post@jurfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7806
5020 Bergen

Besøksadresse
Magnus Lagabøtes plass 1
Bergen

Saksbehandler
Christine Stoltz Olsvik
55589623

Vennlig hilsen

Asbjørn Strandbakken
dekan

Christine Stoltz Olsvik
seksjonssjef

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-TUR

Dato

06.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven – innspill fra Det psykologiske fakultet

Det vises til oversendelse av brev fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (15/7430). Fakultet takker for mulighet til å gi innspill om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven*. Vi beklager at det ikke har vært mulig å få forlenget høringsfrist slik at fakultetets merknader kunne fått en bredere behandling i råds- og styringsorganer.

Fakultetsledelsen utarbeidet et foreløpig utkast som ble sendt til instituttlederene med muligheter for innspill, tre av disse har blant annet kommentert at sist gang sak om valgt eller tilsatt ledelse på universitetet var diskutert på instituttnivå mente man at valgt ledelse var den beste modellen for universitetet. Ingen av instituttlederene har hatt anledning til å ta opp saken i sine styringsorganer på grunn av ferieavviklingen. Saken er sendt på sirkulasjon til fakultetsstyrets medlemmer for eventuelle kommentarer før oversendelse av brev med innspill fra fakultetet. Studentrepresentantene har spesielt kommentert at departementets høringsfrist i løpet av sommerferien er utilfredsstillende da dette ikke gir anledning til bredere diskusjon og forankring av en så viktig sak og har enkelte kommentarer til hvorvidt det kan være behov for skifte av modell.

Tydeliggjøring av mål og rammestyring fra departementet, resultatbasert finansiering og økende nasjonal og internasjonal konkurranse om forskningsmidler og studenter har økt behovet for høykompetente og engasjerte faglige ledere i hele UH-sektoren. Flere nasjonale fagevalueringer har gitt klare anbefalinger om betydningen av en dedikert og motivert strategisk faglig ledelse. UiB har i inneværende periode lagt økt vekt på lederopplæring, utvikle mentorordninger og skolere vitenskapelig ansatte i lederstillinger. Det psykologiske fakultet har de siste årene lagt vekt på å styrke den faglige ledelsen av undervisning, forskning og forskerutdanning, blant annet ved å etablere forskningsgrupper, forskerskoler, styrke administrative støttetjenester og gjeninnføre institutter med tilsatte ledere. Kravene og forventningene som stilles til faglig ledelse i UH-sektoren er i dag vesentlig større enn for bare noen tiår tilbake.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det psykologiske fakultet
Telefon 55582710
Telefaks
post@psyfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7807
5020 Bergen

Besøksadresse
Christiesgt. 13
Bergen

Saksbehandler
Turid Rossnes
55582541

Etablering av større og langsiktige satsinger (SFF, SFI, SFU), større infrastrukturprosjekter, samarbeid på tvers av fakultet/fagdisipliner og konkurranse om EU-midler/internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere. Faglig ledelse i UH sektoren forutsetter inngående kjennskap til forskning, høyere utdanning og forskerutdanning. I tillegg vil det være viktig å forstå UH-sektoren og forskningens uavhengighet og forvalte sentrale demokratiske verdier. Faglig ledelse skal både utvikle institusjonen som del av det nasjonale kunnskapssystemet, men også ivareta universitetets uavhengige rolle som kritisk og konstruktiv korrektiv når det er nødvendig.

Over tid har det vært mange diskusjoner knyttet til faglig legitimitet og demokratisk valgt ledelse. Flere vil hevde at en valgt ledelse vil sikre størst legitimitet og understreke universitetets uavhengighet ved at kandidatene i alt vesentlig vil være interne og kjent i organisasjonen. I praksis har det imidlertid vært få eller kun én kandidat som har stilt til valg. Nominasjonsprosessene er ofte relativt lukkede prosesser der det i hovedsak vil være de vitenskapelig ansatte som legger premissene. En åpen utlysning av lederstillinger på alle nivå i organisasjonen vil kunne sikre større transparens rundt rekruttering og tilsetning, samt at kandidatene gjennom søknad og ansettelsesprosess blir vurdert opp mot de nødvendige faglige og personlige kvalifikasjoner som kreves i lederstillingene.

Erfaringene fra rekrutteringsprosesser og tilsatte rektorer i Norge er begrenset, og uavhengig av rekrutteringsmåte blir det avgjørende at den som rekrutteres til lederroller i UH-sektoren har den nødvendige faglige posisjon og legitimitet som leder.

I høringsnotatet peker departementet på at en todelt modell med valgt rektor og tilsatt universitetsdirektør kan skape klarhet i ledelsen av et universitet. I likhet med departementet mener fakultetet at med en modell der valgt rektor også er arbeidende styreleder, kan dette medføre at det konsentreres mye makt hos rektor, og at styrets reelle mulighet til å ivareta uavhengig kontroll/tilsynsfunksjon kan bli svekket. Dersom en skulle videreføre ordningen med valgt rektor kan en løsning her være å åpne for at styreleder er eksternt oppnevnt. En slik løsning bør vurderes nærmere som et mulig kompromiss i spørsmålet om valgt eller ansatt rektor.

Fakultetet mener det generelt er stort behov for god fagstrategisk ledelse i universitets- og høyskolesektoren og slutter seg til departementet sine vurderinger om dette i høringsnotatet (*Del 1.2 Modell for styring og ledelse. Departementets vurdering og forslag*).

Høringsnotatet kunne gjerne ha hatt en bredere analyse av de forskjellige modeller og erfaringer ellers i Skandinavia. Den norske modellen skiller seg fra de andre skandinaviske land da en i Sverige og Danmark har rektor tilsatt av styret, eller foreslått av styret og tilsatt av departementet. Ved tilsatt rektor er funksjonene som styresekretær og styreledelse atskilt, og styrets uavhengige tilsyn med universitetets daglige ledelse vil slik kunne ivaretas bedre.

Fakultetsledelsen støtter forslaget at Universitets- og Høyskoleloven endres i tråd med departementets forslag om hovedmodell med tilsatt rektor og eksternt styreleder, subsidiært en modell med fortsatt valgt rektor, men med eksternt styreleder. Uavhengig av modell bør de institusjoner som har valgt rektor som styrets leder kunne fortsette med en slik modell om styret ønsker det.

Behov for langsiktighet og stabilitet i styring av universitetssektoren tilsier at det fortsatt bør være to tredjedels flertall i styret for å vedta endringer av styringsmodell og endringer i

styrets sammensetning. Fakultetet støtter ikke departementets forslag om alminnelig flertall i styret for å foreta endring.

Fakultetet støtter forslag i høringsnotat vedrørende fastsettelse av styrenes godtgjørelse (*Del 3.2. Styrets godtgjørelse. Departementets vurdering og forslag*) da en finner det prinsipielt uheldig at styrene selv bestemmer sin egen godtgjørelse.

Vennlig hilsen

Jarle Eid
dekan

Ragna Valen
fakultetsdirektør

Universitetsdirektørens kontor

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-INSE

04.08.2015

Høring om endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven

Det vises til UiBs brev datert 8.7.2015, hvor fakultetene gis anledning til å komme med innspill til sakens behandling i universitetsstyret.

Det medisinsk-odontologiske fakultet er et av UiBs største fakulteter med et totalbudsjett (grunnbevilgning og BOA-finansiering) som utgjør nærmere 30 % av fakultetsbudsjettene ved UiB. Fakultetet har flere eksternfinansierte prosjekter av opptil 10 års varighet og er avhengig av forutsigbarhet og langsiktighet i sin virksomhet.

Alle instituttledere og fakultetsledelsen støtter departementets forslag om ansatt rektor og ekstern styreleder. På denne bakgrunn utarbeidet fakultetsledelsen utkast til høringsnotat. Dette utkastet ble sendt instituttlederne for innspill.

Høringsnotatet ble deretter forelagt fakultetsstyret ved at saken er sendt på sirkulasjon med følgende forslag til vedtak og muligheter for eventuelle innspill til høringsnotatet:

1. *Fakultetsstyrets godkjenner utsendt forslag til høringsnotat, med endringer som framkommer etter innspill fra fakultetsstyret.*
2. *Dekan utarbeider endelig høringsnotat på grunnlag av tilbakemeldinger fra fakultetsstyret.*
3. *Endelig høringsnotat oversendes universitetsdirektørens kontor og legges fram for styret i neste fakultetsstyremøte.*

Samtlige styremedlemmer har gitt sin tilslutning både til vedtaket ovenfor og til høringsnotat om styring og ledelse (vedlegg).

Det medisinsk-odontologiske fakultet slutter seg dermed til at hovedmodellen bør være tilsatt rektor og ekstern styreleder. Begrunnelsen for endret hovedmodell er ønsket om en tydelig faglig ledelse, samt forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning.

Medlemmer i fakultetsstyret påpekte at kontinuitet og langsiktighet kan bli bedre med kombinasjon av tilsatt rektor og ekstern styreleder, med bedre balanse i styret og mindre

Telefon 55580000
postmottak@uib.no
Internett www.uib.no
Org no. 874 789 542

Det medisinsk-odontologiske
fakultet
Telefon 55582086
Telefaks 55589682
post@mofa.uib.no

Postadresse
Postboks 7804
5020 Bergen

Besøksadresse
Jonas Lies vei 79
Bergen

Saksbehandler
Inger Hjeltnes Senneseth
55586671

risiko for kortsiktighet fra en valgt rektor som også er styreleder. Videre ble det påpekt at med den tradisjonelt lave valgdeltagelse og lave vektning av stemmene, særlig for studentene, men også for teknisk-administrativt ansatte, har disse gruppene i dag liten innflytelse ved et valg. Denne innflytelsen kan bli bedre med representasjon i et styre som reelt kan korrigere uønskede forslag fra en valgt rektor.

Det medisinsk-odontologiske fakultet anbefaler at universitets- og høyskoleloven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell for styring og ledelse med tilsatt rektor og ekstern styreleder.

Vi ber om at både dette brevet og fakultetsstyrets høringsnotat legges fram for universitetsstyret ved behandling av saken.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

Vedlegg:

Høringsnotat fra Det medisinsk-odontologiske fakultet - Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL)

Universitetsdirektørens kontor

Deres ref

Vår ref

Dato

2015/7430-RKR/INSE

27.07.2015

Høringsnotat - Endring av modell for styring og ledelse i universitets- og høyskoleloven (UHL)

Det vises til brev datert 8.7.2015, hvor det gis anledning til å komme med innspill til departementets forslag til endringer av hovedmodell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven.

På denne bakgrunn har fakultetsledelsen utarbeidet et forslag til innspill fra fakultetet som ble sendt instituttlederne med muligheter for innspill. Utkast til høringsnotat er forelagt fakultetsstyret ved at saken er sendt på sirkulasjon for eventuelle innspill til høringsnotatet.

Fakultetets innspill til departementets forslag til endring av UHL:

Forslaget har to elementer:

- hovedmodellen skal være tilsatt rektor og ekstern styreleder, og
- hovedmodellen skal kunne endres med simpelt flertall, mot to tredjedels flertall i dagens lov.

1. Ny hovedmodell for styring og ledelse:

Det medisinsk-odontologiske fakultet slutter seg til at hovedmodellen bør være tilsatt rektor og ekstern styreleder. Begrunnelsen for endret hovedmodell må sees på bakgrunn av flere dimensjoner, der faglig ledelse, forutsigbarhet og langsiktighet i rammebetingelsene for forskning og utdanning er vesentlig, men der endring i rammebetingelsene for institusjonene også utgjør tungtveiende grunner for fakultetets begrunnelse.

Det medisinsk-odontologiske fakultet har i dag enhetlig ledelse med tilsatt dekan (fra høsten 2009) og tilsatte instituttledere (fra 2005). Gjentatte nasjonale evalueringer av fagfelt i regi av Norges forskningsråd peker på at norsk forskning har et strukturelt problem ved at man ikke har tydelig nok og langsiktig nok mulighet for å utøve faglig ledelse. I dagens situasjon følges dette opp i ulik grad av institusjonene.

Tilsatt ledelse på institutt- og fakultetsnivå har bedret dette, og det er grunn til å kunne tro at sterkere faglig ledelse også på institusjonsnivå vil kunne bidra til å utvikle et faglig sterkt og internasjonalt synlig universitet.

Departementets høringsnotat gir som hovedbegrunnelse for endring av hovedmodell at styret ikke har reell kontrollmulighet overfor en valgt rektor som også er styreleder og som ofte

også deltar i saksforberedelse. Fakultetet deler dette synspunktet og mener at dagens samspill med departement og forskningsfinansierende institusjoner er best tjent med tilsatt rektor slik det er vanlig i modellen for ansvarlige styrer. En tenkt situasjon med konflikt mellom en valgt rektor og et valgt/oppnevnt styre er i realiteten en konflikt mellom styret og de ansatte ved institusjonen. Dette løses neppe på en god måte ved at man fortsetter å velge rektor og at vedkommende er styrets leder.

Forutsigbare rammebetingelser i forhold til eksterne samarbeidspartnere er vesentlig for å kunne utøve strategisk ledelse med dagens rammebetingelser. Den eksterne forskningsfinansieringen fra offentlige og private institusjoner er stadig viktigere for UiB. Et eksternt-finansiert forskningsprosjekt, særlig der det også er tilsatt personale, har en tidsramme på minimum 3 år og for SFF-ene 10 år. Dette innebærer store prosjekter som strekker seg langt ut over en funksjonsperiode for rektor (og universitetsstyret). I mange tilfeller er disse prosjektene av en karakter som innebærer at et nytt styre og rektorat skal beslutte i hvilken grad det skal skje en videreføring eller avslutning av prosjektet enn det som var med å la grunnlaget i søknadsprosess og oppstart. Prosjekter av lengre varighet er ønskelig og forventes å bli vanligere framover. Dette tilsier at det må være en bredere forankring enn en valgt rektor som skal være avgjørende med den tidshorisont og de forpliktelser det her er snakk om.

2. Endring av hovedmodell ved institusjonene.

I dagens ordning kan hovedmodell endres til den ordning som nå er foreslått med to-tredels flertall. Det sentrale spørsmål blir hva institusjonen er best tjent med. Dagens valgordning gir stemmene for de enkelte grupper ansatte og studenter svært ulik vekt og oppslutning i disse valgene er sterkt varierende.

Forslaget om simpelt flertall for å endre hovedmodell gir en god mulighet for å endre hovedmodell om institusjonens styre skulle ønske dette. Dagens ordning med to-tredjedels flertall sikrer stabilitet i forhold den ordning man har valgt på et tidspunkt. Med simpelt flertall for å endre hovedmodell, kan man kanskje for lett skifte mellom de to modellene, og dette er neppe institusjonene tjent med.

3. Honorar

Forslaget innebærer at departementet og ikke institusjonens styre som fastsetter styrets honorar. Dette forslaget er ukomplisert og stiller universitetene på linje med det man finner i ansvarlig styrer for øvrig ved at generalforsamlingen og ikke styret selv fastsetter honoraret.

Konklusjon:

Det medisinsk-odontologiske fakultet anbefaler at universitets- og høgskoleloven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell for styring og ledelse med tilsatt rektor og ekstern styreleder.

Vi ber om at fakultetets høringsinnspill legges fram for universitetsstyret ved behandling av saken.

Vennlig hilsen

Nina Langeland
dekan

Inger Hjeldnes Senneseth
fung. fakultetsdirektør

Innspill til UiBs høringssvar om endringer i universitets- og høyskoleloven

Forskerforbundet ved UiB v/Steinar Vagstad

29.07.15

Forskerforbundet ved UiB viser til invitasjon til å komme med innspill til UiBs høringssvar om endringer i universitets- og høyskoleloven (referanse 2015/7430-ARR) og oversender med dette våre innspill.

Våre kommentarer dreier seg om forslaget om å innføre en ny hovedmodell for ledelse, der rektor ansettes og departementet utpeker styreleder blant de eksterne styremedlemmene. Sammenlignet med dagens modell med valgt rektor som også er styrets leder vil forslaget innebære et steg i retning av en sektor med mindre grad av autonomi og mer sentralstyring fra departementet. Et stort flertall av universitetets ansatte verdsetter muligheten til selv å velge sin ledelse. En overgang til mer departementsmakt vil øke den opplevde avstanden til ledelsen, og bidra til svekket motivasjon, engasjement og initiativ fra de ansattes side.

Vi foreslår derfor at endring av hovedmodell for ledelse droppes.

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-NILSO

Dato

05.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven - Uttalelse fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Det samfunnsvitenskapelige fakultet viser til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/7430-ARR). Vi takker for anledningen til å gi innspill i *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

På grunn av ferieavvikling har det ikke vært mulig å gjennomføre en bred høring i våre fagmiljøer. Høringsuttalelsen er basert på et utkast til uttalelse som, sammen med den dokumentasjonen som følger saken, er sendt fra dekanatet til instituttledere og til fakultetsstyrets medlemmer for eventuelle innspill. Frist for å komme med innspill til fakultetets utkast var 4. august 2015. Innspillene som kom var i tråd med ledelsens utkast.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter universitetsledelsens syn overfor departementet når det gjelder forlengelse av høringsfristen. De foreslåtte endringene i universitets- og høyskoleloven er av stor prinsipiell betydning og vil kunne gi store endringer for sektoren og for relasjonen mellom denne sektoren og samfunnet for øvrig. Det er viktig at prosessen og eventuelle endringer er forankret i gode demokratiske prosedyrer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet støtter også rektoratets syn på at valgt rektor fortsatt bør være hovedmodell ved universitetene.

Universitetenes autonomi er grunnleggende viktig for den rollen universitetet tradisjonelt har hatt, og skal ha, i samfunnet. Ordningen med valgt rektor, der rektor samtidig er leder for universitetsstyret, gir ledelsen støtte og legitimitet i organisasjonen og ivaretar samtidig ansvarlighet utad. En uavhengig faglig ledelse er en viktig del av en institusjonell ordening som skal sikre faglig akademisk frihet og institusjonell autonomi. En valgt lederposisjon som er tydelig forankret innad i institusjonen blir sentral i den forbindelse.

Videre oppfatter SV-fakultetet at endring av styringsmodell er en dyptgripende endring som bør ha høy legitimitet i organisasjonen, og som derfor fortsatt bør vedtas av styret med to tredjedels flertall.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det samfunnsvitenskapelige fakultet
Telefon 55589050 /51
Telefaks 55589052
post@svfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7802
5020 Bergen

Besøksadresse
Fosswinckelsgt. 6
Bergen

Saksbehandler
Nils Gunnar Songstad
55589350

Den foreslåtte hovedmodellen fra departementets side, med ekstern styreleder direkte oppnevnt av departementet og en ansatt rektor som kun skal fungere som sekretær for styret, vil svekke universitetenes autonomi og styrke den politiske og økonomiske kontrollen med disse virksomhetene.

Det samfunnsvitenskapelige fakultetet anbefaler at hovedmodellen med valgt rektor videreføres.

Vennlig hilsen

Knut Helland
dekan

Alette Gilhus Mykkeltvedt
fakultetsdirektør

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-TRM

Dato

05.08.2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven.

Uttalelse fra Det humanistiske fakultet

Vi viser til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/430-ARR), og takker for anledningen til å gi innspill i *Endring av modell for styring og ledelse med mer i Universitets- og høyskoleloven*.

Ferieavviklingen og den korte høringsfristen har gjort det umulig å sende ut denne saken på en bred høring.

Fakultetsledelsen ved HF har utarbeidet et innspill fra fakultetet som er sendt til instituttlederne og senterlederne samt fakultetsstyremedlemmer med mulighet for eventuelle innspill med frist 4. august 2015. De som har kommet med tilbakemelding har alle gitt sin tilslutning til fakultetsledelsens forslag.

Fakultetets innspill angår endring av hovedmodell for universitetsledelse.

Det humanistiske fakultetet støtter universitetsledelsens syn på høringsfristen. De foreslåtte endringene i UH-loven er av stor og prinsipiell betydning både for institusjonene selv og for samfunnet, og burde ha blitt innrømmet en høringsfrist som tillot en bred og grundig behandling.

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det humanistiske fakultet
Telefon 55589380
Telefaks 55589383
post@hf.uib.no

Postadresse
Postboks 7805
5020 Bergen

Besøksadresse
Harald Hårfagresgt. 1
Bergen

Saksbehandler
Trine Moe
55589309

Det humanistiske fakultet støtter også rektoratet i synet på at valgt rektor fortsatt bør være hovedmodell ved universitetene.

Vitenskapelige institusjoner skal tjene samfunnets interesser ved å drive grunnforskning, hevde faglighet, stimulere til kritisk refleksjon og søke kunnskap også uavhengig av politiske og økonomiske føringer. Nettopp for å tjene samfunnet slik må institusjonene ha et sterkt innslag av autonomi. Denne autonomien forsvares best ved at universitetets øverste leder velges av ansatte og studenter.

Universitetene er gjenstand for betydelig tilsyn og statlig kontroll gjennom detaljerte tildelingsbrev fra departementet, rapportering og etatstyringsmøter. Den foreslåtte hovedmodellen som er en kombinasjonen av ekstern styreleder direkte oppnevnt av departementet og ansatt rektor vil ytterligere styrke den politiske og økonomiske kontrollen over universitetene. Slik risikerer man å true universitetenes autonomi.

Departementet grunngir sitt endringsforslag med at valgt rektor betyr en mindre strategisk og styringsdyktig ledelse enn ansatt rektor. Vi kan ikke se at det finnes belegg for at dette er tilfelle. Strategisk ledelse handler også om gjennomføringsevne og bred legitimitet i organisasjonen. Valgprosessen bidrar til universitetsledelsens legitimitet, og ledelsens kjennskap til egen organisasjon bidrar til gjennomføringsevne.

Det humanistiske fakultet anbefaler at valgt ledelse beholdes som hovedmodell ved universitetene og høyskolene.

Vennlig hilsen

Margareth Hagen
dekan

Trine Moe
fakultetsdirektør

Kopi: Institutter og sentre ved HF

Universitetsdirektørens kontor

Referanse

2015/7430-ELL

Dato

7. august 2015

Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven - uttalelse fra Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet

Det vises til oversendelse fra universitetsdirektøren av 8. juli 2015 (sak 2015/7430-ARR).

På denne bakgrunn har dekanatet utarbeidet et innspill fra fakultetet som ble sendt instituttlederne til orientering og med muligheter for eventuelle innspill, med frist mandag 3. august. Med unntak av en slutter instituttlederne seg til fakultetets uttalelse.

Fakultetets innspill er som følger:

Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet takker for anledningen til å gi innspill om *Endring av modell for styring og ledelse med mer i universitets- og høyskoleloven*.

Fakultetet gir sin tilslutning til universitetsledelsens syn om høringsfristen. I en så viktig sak burde institusjonen hatt lengre høringsfrist for å sikre forsvarlig behandling.

Fakultetet har i dag enhetlig ledelse med tilsatte instituttledere og dekan. Denne ordningen ble etablert i kjølvannet av de nasjonale fagevalueringene tidlig på 2000-tallet som tydelig pekte på behov for sterkere strategisk ledelse. Ordningene med enhetlig ledelse og tilsatte instituttledere og dekan ved vårt fakultet har vært positivt evaluert i 2009¹ og 2012².

Fakultetet tar til etterretning at norsk lovgivning synes spesiell i skandinavisk sammenheng. I Danmark fastslår loven at rektor skal ansettes av styret, og i Sverige godkjennes ansettelse av rektor av regjeringen, etter forslag fra styret.

¹ <http://www.nifu.no/files/2012/11/NIFUrapport2008-47.pdf>

² https://www.uib.no/filearchive/filetopic_64-erfaringer-fak-styre-inst-raad-tils-dekan.pdf

Dette er et UiB-internt notat som godkjennes elektronisk i ePhorte

Det matematisk-naturvitenskapelige
fakultet
Telefon 55582062
Telefaks 55589666
post@mnfa.uib.no

Postadresse
Postboks 7803
5020 Bergen

Besøksadresse
Thormøhlens gate 53A
Bergen

Saksbehandler
Kristin Bakken
55584451

Fakultetet vil vektlegge behovet for strategisk ledelse, og slutter seg her til departementets vurdering *Om behovet for god ledelse* (Høringsnotatet 1.2).

Fakultetet mener, i samsvar med høringsnotatet, at todelt modell med valgt rektor og tilsatt direktør skaper uklarhet i linjen. Fakultetet mener også at dagens modell med valgt rektor som samtidig er arbeidende styreleder, konsentrerer for mye makt hos rektor og svekker styrets kontrollfunksjon.

Fakultetet tar til etterretning at det har foregått en lengre debatt om ledelsesform ved universitetene og høyskolene. Etter fakultetets syn er denne debatten overmoden, og fakultet anbefaler derfor at UH-loven endres i tråd med departementets forslag til hovedmodell. Fakultetet mener at det i Norge bør være *en* modell som gjelder hele sektoren.

Fakultetet merker seg også departementets bemerkning om at ” [en] forutsetter at eksterne styremedlemmer skal være fri fra pålegg fra andre i sitt styrearbeid.” Dette er særdeles viktig for at styret skal fungere godt og vi anbefaler at dette betones når den nye loven trer i kraft.

Vennlig hilsen

Helge K. Dahle
dekan

Elisabeth Müller Lysebo
Fakultetsdirektør

Kopi:

Institutter/sentre